SAZEBNÍ OBRAZEC

Sazební obrazec je základní rozkres navrhované tiskoviny, který obsahuje umístění plochy sazby na čistém formátu tiskoviny. Se stanovením šíře sazby se setkáte buď v cicerech, picas nebo milimetrech, výška se udává také v těchto mírách, případně i v počtu řádků základního písma s prokladem. Dále se zadává vzdálenost od hřbetu (hřbetní mezera) a vzdálenost v hlavě stránky od horního okraje. Optický střed sazby umísťujte vždy nad střed strany zhruba do jedné třetiny. Při návrhu sazebního obrazce knih je nutné vždy navrhovat obě protilehlé strany, aby bylo dosaženo optimálního poměru a umístění potištěné plochy k prázdným okrajům. Osvědčená je úhlopříčná konstrukce, kde postavení úhlopříček vymezuje postavení sazebního obrazce. Tuto tiskovou plochu je možné po úhlopříčkách zvětšovat směrem k okrajům stránky, nebo naopak zmenšovat do středu. Maximální využití stránky je vhodné pro nenáročné publikace. U tiskovin, kde záleží na grafické úpravě, bychom místem šetřit neměli. Úhlopříčnou konstrukci není možné použít u čtvercových, úzkých nebo podélných formátů stran. Stanovení sazebního obrazce je důležitým základem pro další přípravu tiskoviny, protože slouží k přípravě zrcadla sazby (přesný rozkres stránky s umístěním textových, obrazových a dalších prvků), k výpočtu rozsahu sazby a výrobě makety publikace, je-li vyžadována.

Zrcadlo sazby – *layout* (v našich sazárnách také velmi často „špígl") je přesný zákres upravované stránky. Pro periodika nebo rozsáhlé publikace je výhodné si vytisknout základní sazební obrazec (mohou v něm již být stálé titulky, záhlaví, rubriky ap.), do kterého se zakresluje přesné rozmístění textu, poznámek, obrázků a dalších prvků. Pokud je sazební obrazec předtištěn z počítače, je už zpravidla v konkrétním sázecím programu vytvořen jako tzv. šablona – *template*. Tehdy již není nutné zapisovat do zrcadla šířky sloupců a okrajů, postavení stránkových číslic a všech stálých prvků. Sazeč si v programu otevře tuto šablonu a do ní podle zrcadla umísťuje („zalamuje") texty i obrázky. Pokud je zrcadlo nakresleno úpravcem a šablona není připravena, je nezbytné do zrcadla zakreslit všechny potřebné rozměry. V ilustraci na této stránce je zmenšený sazební obrazec sudé stránky „Typografického manuálu" a je do něho zakreslena jedna z variant zrcadla sazby protější stránky.

Tyto čtyři obrázky představují základní konstrukční schemata sazebního obrazce pro publikace, kde jsou dvě protilehlé stránky (brožury, časopisy, knihy).

Při konstrukci sazebního obrazce pro tiskoviny, kde po sobě následují jednotlivé stránky šité do bloku na levém okraji (např. skripta nebo materiály vkládané do pořadačů), musíte počítat se zvětšením tohoto okraje pro vazbu – gutter margin.

Spodní obrázek představuje jednoduchý sazební obrazec se základním popisem jednotlivých částí stránky.

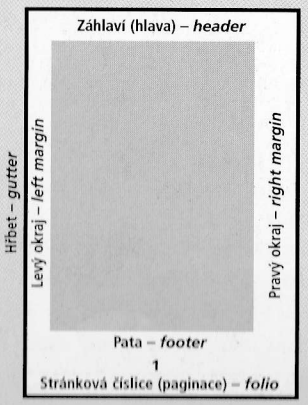

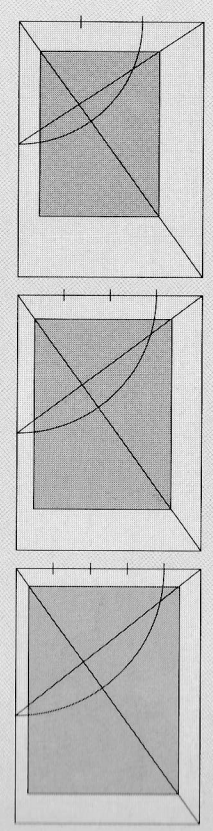
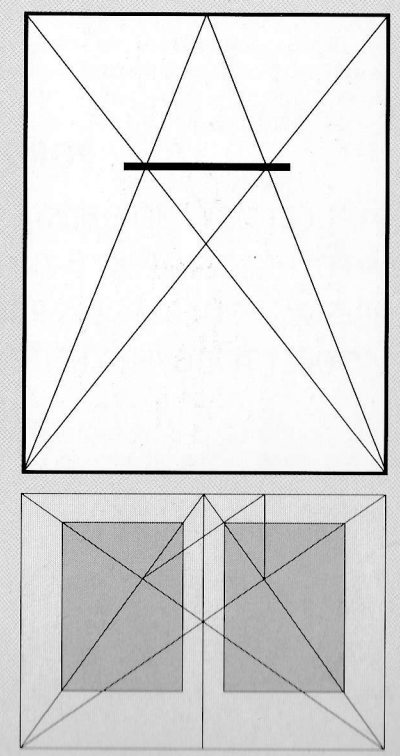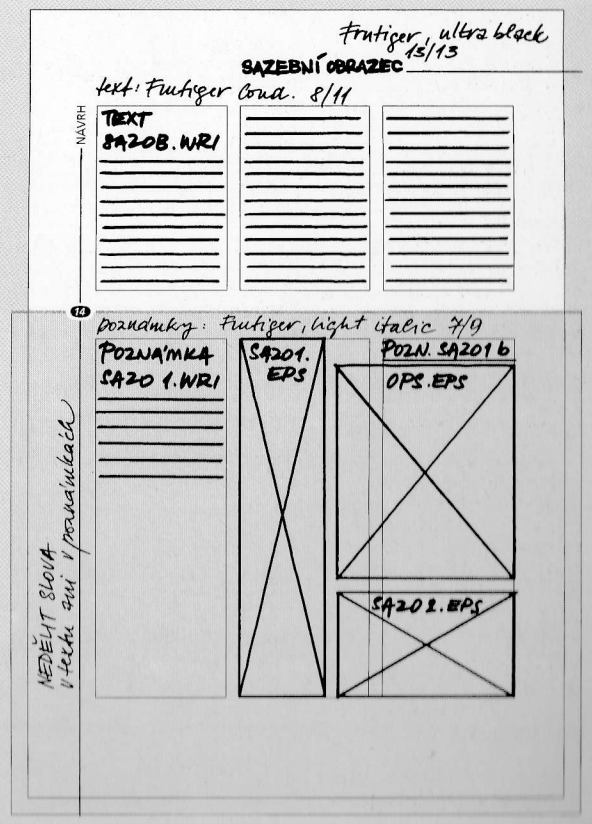
Staletími prověřená konstrukce optického středu.